

ραψωδία Α 122-188

Σύγκρουση Αχιλλέα και Αγαμέμνονα

Του απάντησε ο φτερόποδος ισόθεος Πηλείδης:
<< Ένδοξε Ατρείδη, εσύ που αγαπάς πάρα πολύ τον πλούτο, τι λες;
Οι μεγαλόψυχοι Αχαιοί πώς θα σου δώσουν δώρο;
Μήπως κάπου λάφυρα κοινά γνωρίζουμε να έχουμε αφήσει;
Όσα απ' τις χώρες πήραμε, εμοιραστήκαν όλα
και να τα ξανακάνουμε σωρό δεν είναι πρόπον·
αλλά εσύ τώρα στο θεό λευτέρωσε την κόρη,
και τετραπλά θ' ανταμειφθείς, αν ποτέ αφήσει ο Δίας
εμείς οι Αχαιοί να πάρουμε την καλοτειχισμένη Τροία>>.

Και προς αυτόν απάντησε ο μέγας Αγαμέμνων:
<< Αν και γενναίος, μη ζητείς με απάτη να με πείσεις,
θεϊκέ Πηλείδη, κι εύκολα δεν θα μου αλλάξεις γνώμη,
να έχεις εσύ το δώρο σου και εγώ να το στερούμαι·
θέλεις και με παρακινείς την κόρη να επιστρέψω·
αλλά αν δώρο ισότιμο που να μ' αρέσει λάβω
απ' τους γενναίους Αχαιούς, αρκεί, και αν δεν μου δώσουν,
θα έλθω με το χέρι μου να πάρω ή το δικό σου
το δώρο ή του Αίαντα ή εκείνο του Οδυσσέα·
και σε όποιον έρθω, την οργή, θαρρώ, θα προκαλέσω·
αλλά όλα αυτά μετέπειτα μαζί θα τα σκεφτούμε.
Τώρα στη θεία θάλασσα μαύρο ας συρθεί καράβι
με κωπηλάτες διαλεχτούς, και ας βάλουμε εκατόμβη
μέσα και ας ανεβάσουμε την κόρη Χρυσηίδα,
και αρχηγός του να είναι εκεί από τους ηγεμόνες ένας,
ο Αίας, ο Ιδομενέας ή ο θεϊκός Οδυσσέας,
ή συ Πηλείδη, των αντρών ω τρομερέ και μόνε,
με τις ευχές σου τον θεό για μας να εξιλεύσεις>>.

Άγρια τον κοίταξε και απάντησε ο Πηλείδης:
<< Αλίμονο πανούργε και αναιδέστατε,

και ποιος από τους Αχαιούς θα τρέξει, αν τον ζητήσεις,
ή σε ταξίδι πρόθυμος, ή σε πολεμικό αγώνα;
Εγώ δεν ήρθα με αφορμή τους λογχοφόρους Τρώες
να πολεμήσω, διότι καθόλου εκείνοι δεν μου φταίνε·
τα βόδια μήτε τα άλογα δεν βγήκαν να μου πάρουν
μήτε στη γόνιμη, στην εύφορη τη Φθία
ποτέ μου βλάψαν τους καρπούς, διότι είναι ανάμεσά μας
όρη βαθύσκιωτα πολλά και πέλαγα αγριεμένα·
αλλά για τον Μενέλαο και, αναίσχυντε, για σένα
ήλθαμε όλοι εκδίκηση να πάρουμε απ' τους Τρώες,
και εσύ, θρασύτατε, λησμονημένα τα 'χεις.

Και τώρα αυτό το δώρο μου να πάρεις φοβερίζεις
που είναι αμοιβή των κόπων μου κι οι Αχαιοί μου δώσαν·
κι ίσα με σένα δεν έχω εγώ δώρο καλό ποτέ μου,
όταν καλά τειχόκαστρα της Τροίας κατακτούμε·
αλλά το βάρος του σφοδρού πολέμου πρώτος έχω
εγώ, και αν τύχει μοιρασιά, τρανό εσύ παίρνεις δώρο,
κι εγώ με δώρο πάρα πολύ μικρό γυρίζω
στα πλοία από τον σκληρό αγώνα του πολέμου·
στην Φθία τώρα αναχωρώ· καλύτερα να πάω
στον τόπο μου με τα κυρτά καράβια, και δεν θέλω
εδώ χωρίς τιμές να μείνω τα πλούτη σου να αυξήσω>>.

Και προς αυτόν απάντησε ο μέγας Αγαμέμνων:
<<Φύγε, αν το θέλεις, φύγε ευθύς· και για χάρη μου αν μένεις,
εγώ δεν σε παρακαλώ· κοντά μου υπάρχουν και άλλοι
να με δοξάσουν, κι έξοχα ο πάνσοφος Κρονίδης·
και από τους θείους βασιλείς εσύ είσαι πιο μισητός μου·
διότι για τσακωμό διψάς, για μάχες, για πολέμους·
και αν είσαι τόσο δυνατός, είναι θεϊκό το δώρο·
σπίτι σου με τα πλοία σου και τους συντρόφους σου άντε,
να είσαι των Μυρμιδόνων αρχηγός· εγώ δεν σε υπολογίζω
και για την οργή σου αδιαφορώ· και να τι σου δηλώνω:
Καθώς εμένα μου αφαιρεί την Χρυσηίδα ο Φοίβος
-κι εκείνη με συντρόφους μου και με δικά μου πλοία
θα στείλω- και το δώρο σου την κόρη του Βρισέα,
στην σκηνή σου θα έρθω εγώ να πάρω, για να μάθεις,
πόσο από σένα είμαι ανώτερος εγώ και να τρομάζει
και άλλος με μένα να συγκριθεί και όμοιος να γίνει εμπρός μου>>.

ΣΧΟΛΙΑ

Ισόθεος Πηλείδης: Οι ήρωες θεωρούνταν όντα ανάμεσα στους ανθρώπους και τους θεούς.

Ένδοξε Ατρείδη, εσύ που αγαπάς πάρα πολύ τον πλούτο, τι λες; Οι μεγαλόψυχοι Αχαιοί πώς θα σου δώσουν δώρο; Μήπως κάπου λάφυρα κοινά γνωρίζουμε να έχουμε αφήσει; Όσα απ' τις χώρες πήραμε, εμοιραστήκαν όλα και να τα ξανακάνουμε σωρό δεν είναι πρόπον: Ο Αχιλλέας προσπαθεί να εξηγήσει λογικά την αδυναμία του στρατεύματος να προσφέρει νέο δώρο, αφού όλα τα λάφυρα είχαν πια μοιραστεί, και υπόσχεται τετραπλή ανταμοιβή στην πρώτη ευκαιρία.

Όσα απ' τις χώρες πήραμε, εμοιραστήκαν όλα: Σε έναν μακροχρόνιο πόλεμο, όπως ο Τρωικός, η εξασφάλιση των ειδών διατροφής γινόταν με ληστρικές εκστρατείες στις γύρω περιοχές. Από αυτές ο στρατός έπαιρνε κάθε είδους λάφυρα και αιχμαλώτους. Τις γυναίκες τις χρησιμοποιούσαν ως δούλες, ενώ τους άντρες συνήθως τους σκότωναν, επειδή η πώλησή τους ήταν δύσκολη όσο διαρκούσε η πολιορκία και δύσκολα μετακινούνταν.

αν ποτέ αφήσει ο Δίας εμείς οι Αχαιοί να πάρουμε την καλοτειγισμένη Τροία: Προοικονομία είναι η αφηγηματική τεχνική με την οποία ο ποιητής προετοιμάζει τα επεισόδια που θα ακολουθήσουν. Εδώ προοικονομείται η άλωση της Τροίας.

την καλοτειγισμένη Τροία: τα τείχη της Τροίας σύμφωνα με την παράδοση είχαν χτίσει ο Απόλλωνας και ο Ποσειδώνας.

Αν και γενναίος, μη ζητείς με απάτη να με πείσεις, θεϊκέ Πηλείδη, κι εύκολα δεν θα μου αλλάξεις γνώμη, να έχεις εσύ το δώρο σου και εγώ να το στερούμαι: θέλεις και με παρακινείς την κόρη να επιστρέψω: αλλά αν δώρο ισότιμο που να μ' αρέσει λάβω απ' τους γενναίους Αχαιούς, αρκεί, και αν δεν μου δώσουν, θα έλθω με το χέρι μου να πάρω ή το δικό σου το δώρο ή του Αίαντα ή εκείνο του Οδυσσέα: Η απάντηση του Αγαμέμνονα στον Αχιλλέα στηρίζεται στη λογική της δύναμης και της βίας: Αν εσείς οι Αχαιοί με τη θέλησή σας μου δώσετε δώρο ισότιμο με τη Χρυσήίδα και αντάξιο της θέσης μου, έχει καλώς· αν όμως δεν μου δώσετε, τότε θα πάρω με το χέρι μου το δικό σου δώρο, Αχιλλέα, ή του Αίαντα ή του Οδυσσέα. Η απειλή του Αγαμέμνονα ότι θα πάρει το δώρο ενός από τους τρεις είναι πρόσχημα, αφού ο στόχος είναι το δώρο του Αχιλλέα.

Τώρα στη θεία θάλασσα μαύρο ας συρθεί καράβι με κωπηλάτες διαλεχτούς, και ας βάλουμε εκατόμβη μέσα και ας ανεβάσουμε την κόρη Χρυσήίδα, και αρχηγός του να είναι εκεί από τους ηγεμόνες ένας, ο Αίας, ο Ιδομενέας ή ο θεϊκός Οδυσσέας, ή συ Πηλείδη, των αντρών ω τρομερέ και μόνε, με τις ευχές σου τον θεό για μας να εξιλεώσεις: Οι στίχοι αυτοί καλύπτουν τις οδηγίες του Αγαμέμνονα να ετοιμαστεί σύντομα καράβι και ειδική αποστολή με σκοπό: α) να επιστρέψει τη Χρυσήίδα στον πατέρα της και β) να προσφέρει εξιλεωτική εκατόμβη στον οργισμένο Απόλλωνα.

Θεία θάλασσα: Όλα τα στοιχεία της φύσης (ποτάμια, γη, αιθέρας) χαρακτηρίζονται από τον Όμηρο θεία, γιατί είναι ανώτερα από τη φύση του ανθρώπου.

Μαύρο καράβι: παραδοσιακό, σταθερό επίθετο των πλοίων, που αποδίδει το χρώμα τους, επειδή τα έβαφαν πιθανόν με πίσσα.

ο Αίας, ο Ιδομενέας ή ο θεϊκός Οδυσσεάς: Ο Αίας ο Τελαμώνιος οδηγούσε δώδεκα πλοία από τη Σαλαμίνα. Ο Ιδομενέας ήταν αρχηγός των Κρητών και οδηγούσε μαζί με έναν άλλο αρχηγό ογδόντα πλοία. Ο Οδυσσεάς ήταν αρχηγός δώδεκα πλοίων με άντρες από την Κεφαλλονιά, την Ιθάκη, τη Ζάκυνθο και τα μέρη της απέναντι στεριάς.

Αλίμονο πανούργε και αναιδέστατε, και ποιος από τους Αγαιούς θα τρέξει, αν τον ζητήσεις, ή σε ταξίδι πρόθυμος, ή σε πολεμικό αγώνα; : Η υβριστική συμπεριφορά του Αγαμέμνονα και η ωμή απειλή πως με το χέρι του θα πάρει το δώρο του Αχιλλέα εξοργίζει ακόμη πιο πολύ τον αδικούμενο και αναρωτιέται αν θα βρεθεί στο μέλλον άνθρωπος πρόθυμος ν' αγωνιστεί για το βασιλιά και την τιμή του.

μήτε στη γόνιμη, στην εύφορη τη Φθία: Η Φθία είναι η εύφορη περιοχή της Θεσσαλίας, γύρω από τον Σπερχειό ποταμό, που έθρεψε σπουδαίους ήρωες. Η περιοχή αυτή στα χρόνια του Ομήρου λεγόταν και Ελλάς και οι κάτοικοί της Έλληνες και Μυρμιδόνες.

διότι είναι ανάμεσά μας όρη βαθύσκιωτα πολλά και πέλαγα αγριεμένα: Η Φθία χωρίζεται από την Τροία με πολλά βουνά και άγριες θάλασσες.

αλλά για τον Μενέλαο και, αναισχυντε, για σένα ήλθαμε όλοι εκδίκηση να πάρουμε απ' τους Τρώες: Στην Ιλιάδα οι Έλληνες πολεμούν για την τιμή των Ατρείδων, του Μενέλαου και του Αγαμέμνονα, που οι Τρώες έβλαψαν με την αρπαγή της ωραίας Ελένης.

κι ίσα με σένα δεν έχω εγώ δώρο καλό ποτέ μου, όταν καλά τειγόκαστρα της Τροίας κατακτούμε· αλλά το βάρος του σφοδρού πολέμου πρώτος έχω εγώ, και αν τύχει μοιρασιά, τρανό εσύ παίρνεις δώρο, κι εγώ με δώρο πάρα πολύ μικρό γυρίζω στα πλοία από τον σκληρό αγώνα του πολέμου: Στο σημείο αυτό με βαθύ παράπονο ο Αχιλλέας επισημαίνει ότι, αν και το βάρος του πολέμου το σήκωσε τόσα χρόνια ο ίδιος, αντίθετα προς τη βασιλική απληστία, ούτε ζήτησε ποτέ ούτε πήρε κάποια διάκριση υλική ή ηθική. Ό,τι του έδιναν ήταν καλοδεχούμενο.

όταν καλά τειγόκαστρα της Τροίας κατακτούμε: Μικρές πόλεις που ήταν οχυρωμένες με τείχη.

στην Φθία τώρα αναχωρώ: Ύστερα από την άδικη μεταχείριση, ο πληγωμένος ήρωας δηλώνει πως το φιλότιμό του δεν του επιτρέπει να παραμείνει άλλο στο πεδίο της μάχης. Θα πάρει τους άντρες του και θα γυρίσει στην πατρίδα του, τη Φθία.

Φύγε, αν το θέλεις, φύγε ευθύς: και για γάρη μου αν μένεις, εγώ δεν σε παρακαλώ· κοντά μου υπάρχουν και άλλοι να με δοξάσουν, κι έξογα ο πάνσοφος Κρονίδης· και από τους θείους βασιλείς εσύ είσαι πιο μισητός μου· διότι για τσακωμό διωξάς, για μάγες, για πολέμους· και αν είσαι τόσο δυνατός, είναι θεϊκό το δώρο: Ο λόγος του Αγαμέμνονα χαρακτηρίζεται από περιφρόνηση και μίσος.

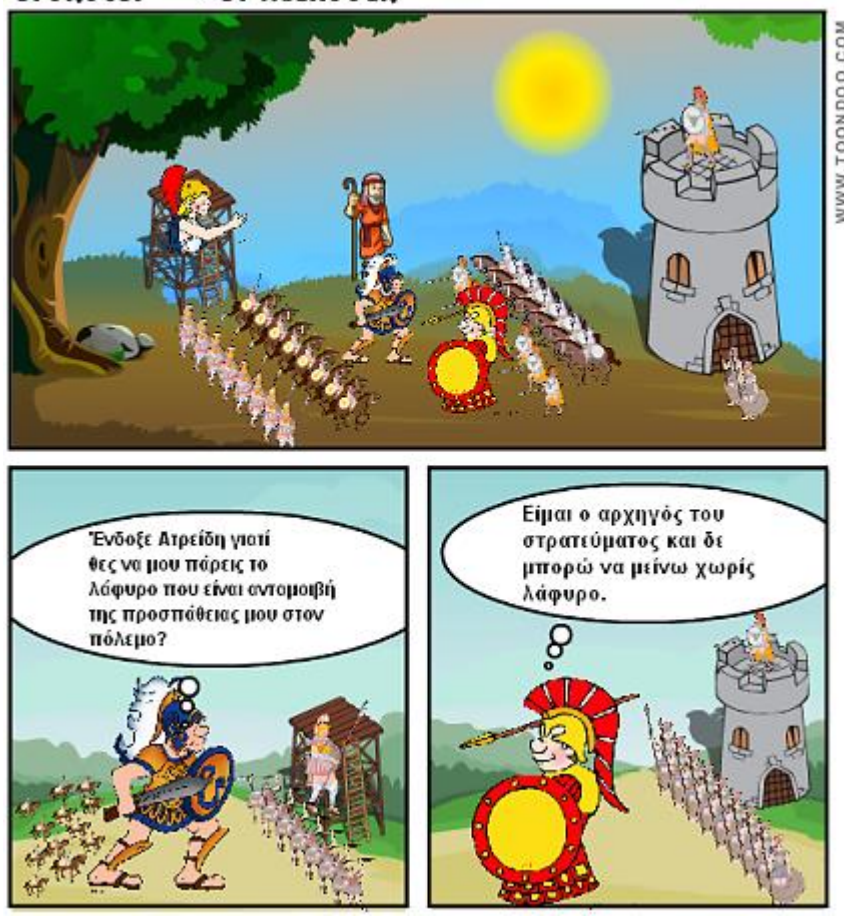
Αδιαφορεί για την αποχώρηση του Αχιλλέα και υπερηφανεύεται λέγοντας πως τον στηρίζουν οι άλλοι αρχηγοί και προπαντός ο Δίας. Με ύφος γεμάτο σαρκασμό τονίζει πως τον μισεί και τον θεωρεί εχθρό του. Στο κάτω-κάτω η παλικαριά του είναι δώρο του θεού.

κοντά μου υπάρχουν και άλλοι να με δοξάσουν, κι έξογα ο πάνσοφος Κρονίδης: Η αναφορά στο γιο του Κρόνου, δηλαδή στον Δία, είναι *τραγική ειρωνεία*: ο αναγνώστης γνωρίζει ότι ο Δίας θα φέρει τα πράγματα έτσι, ώστε να δικαιωθεί ο Αχιλλέας, άρα αντίθετα από ό,τι επιθυμεί ο Αγαμέμνωνας.

Καθώς εμένα μου αφαιρεί την Χρυσίδα ο Φοίβος -κι εκείνη με συντρόφους μου και με δικά μου πλοία θα στείλω- και το δώρο σου την κόρη του Βρισέα, στην σκηνή σου θα έρθω εγώ να πάρω, για να μάθεις, πόσο από σένα είμαι ανώτερος εγώ και να τρομάζει και άλλος με μένα να συγκριθεί και όμοιος να γίνει εμπρός μου: Ο Αγαμέμνωνας φοβερίζει τον Αχιλλέα πως θα του αφαιρέσει τη Βρισηίδα, για να μάθει και αυτός και όλοι οι άλλοι πόσο πιο πάνω απ' όλους είναι.

την κόρη του Βρισέα: Την Βρισηίδα την πήρε ως δώρο ο Αχιλλέας όταν κυρίευσε μια μικρή πόλη, νότια της Τροίας.

SYGROUSI - BY ALEXGGER

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Σε ποια απόφαση κατέληξε ο Αγαμέμνονας;

.....
.....
.....
.....
.....

2. Σε ποιο σημείο έχει αντίρρηση ο Αχιλλέας και τι αντιπροτείνει;

.....
.....
.....
.....
.....

3. Πώς εξηγεί ο Αχιλλέας τη συμμετοχή του στον πόλεμο της Τροίας;

.....
.....
.....
.....
.....

4. Με ποια απειλή ο Αχιλλέας πίεσε τον Αγαμέμνονα; Ήταν αποτελεσματική;

.....
.....
.....
.....
.....

5. Σε ποιους στίχους έχουμε προοικονομία και τραγική ειρωνεία;

Προοικονομία:

Τραγική ειρωνεία:

6. Να αντιστοιχίσετε τα πρόσωπα με τους χαρακτηρισμούς τους:

Αχιλλέας	φιλοχρήματος
	συμφεροντολόγος
	ολιγαρκής
Αγαμέμνονας	σκληρός
	πληγωμένος
	αδικημένος

7. Να βάλετε στη σωστή σειρά την ιστορία αριθμώντας τις εικόνες:

ΙΛΙΑΔΑ - BY ALEXGGER

ΧΡΙΣΙΣ 1 - BY ALEXGGER

WWW.TOONDOO.COM

WWW.TOONDOO.COM